

ORDRE D'ESTUDI ENP-23223

PROJECTE DE MILLORA D'HÀBITATS PER A LA FAUNA SUBALPINA DE LA VALL DE RIBES.

1.- Dades generals

Clau:	ENP-23223
Títol abreujat:	Projecte de millora d'hàbitats per a la fauna subalpina de la Vall de Ribes.
Tipus d'estudi:	Projecte.

2.- Condicionants del Projecte

2.1.- Introducció

El Ripollès és una comarca situada al sector oriental del Pirineu Català. En ella s'hi troben una gran varietat d'hàbitats que acullen un bon grapat d'espècies de flora i fauna amenaçades de molt interès per a la seva conservació. Dins els seus límits s'hi troben un gran nombre d'espais naturals protegits, com:

- Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser (ENPE - XN2000)
- Serra Cavallera (EIN – XN2000)
- Serra de Montgrony (EIN – XN2000)
- Obagues de la Vall del Rigart (EIN – XN2000)
- Rasos de Tubau (EIN – XN2000)
- Riberes de l'Alt Ter (EIN – XN2000)
- Alta Garrotxa (EIN – XN2000)
- Sistema Transversal Català (EIN – XN2000)

Es tracta d'una comarca que acull des d'ambients típics de la muntanya mitjana fins a ambients subalpins i plenament alpins, amb el seu punt culminant al cim del Puigmal (2.910m). Els boscos, les pastures i els prats alpins són els hàbitats generals més destacats del paisatge de la comarca.

De tot aquesta gran varietat d'ambients, destaquem els boscos i prats subalpins, és a dir, aquells ubicats entre les cotes 1.600 i els 2.300 metres d'altitud. És en aquesta franja altitudinal on s'hi troben els boscos de pi negre majoritàriament. En aquests boscos hi viuen diverses espècies de fauna i flora de gran interès. Però destaquen per damunt de la resta el gall fer (*Tetrao urogallus*) i el mussol pirinenc (*Aegolius funereus*), ambdues espècies catalogades com a amenaçades (citar el Catàleg de fauna amenaçada de Catalunya). El gall fer es troba en perill d'extinció, mentre que el mussol pirinenc manté el seu estatus de conservació com a vulnerable.

Es tracta de dues espècies boreoalpines, eminentment forestals, essent el Ripollès el seu límit de distribució oriental a la vessant sud de la serralada pirinenca. En tant que poblacions perifèriques dels seus nuclis poblacionals principals ubicats al Pirineu Central, són especialment sensibles als canvis en els seus hàbitats i les molèsties ocasionades per a l'activitat humana. Les poblacions orientals d'aquestes espècies al Ripollès són molt minses comparades amb les de les comarques veïnes. Són poques les masses forestals de la Vall de Ribes on habiten aquestes dues espècies i en molts casos les característiques d'aquests boscos no són les més òptimes per al desenvolupament sostenible d'aquestes poblacions. Es tracta d'espècies que necessiten, per damunt de tot, un bon estat de maduresa del bosc, que sigui heterogeni, que ofereixi una bona diversitat d'estructures arbrades i de sotabosc, així com la presència d'abundant fusta morta. Els treballs silvícoles convencionals tenen per tendència a la homogeneïtzació de la massa arbrada, fet que a gran escala els acaba perjudicant. Tot i que ja fa anys que al Ripollès s'han implementat

Finançat per

GOBIERNO
DE ESPAÑA

Plan de Recuperación,
Transformación
y Resiliencia

Next Generation
Catalunya

Generalitat
de Catalunya

mesures de conservació per a aquestes espècies quan es duen a terme els treballs forestals convencionals (aclarides de millora, aprofitaments forestals, creació d'espais oberts, etc.), cal dur a terme un treball més extens i dirigit per complir amb l'objectiu que s'estableix en aquest projecte.

Cal tenir present que molts boscos on actualment viuen les poques poblacions de gall fer i mussol pirinenc al Ripollès encara no tenen la maduresa necessària. No la tenen ja que en molts casos són boscos relativament joves, crescuts a partir de l'abandó de moltes pastures durant la primera meitat del segle XX. Per assolir la maduresa un bosc de pi negre requereix molt més de temps. Lògicament es pot esperar dècades a que aquesta maduresa es vagi assolint per si sola, però la situació d'emergència màxima pel que fa a la conservació d'aquestes espècies (especialment en el cas del gall fer), fa que sigui necessari accelerar aquest procés de maduració, és a dir, "forçar" a que es comencin a produir elements típics de les estructures més velles i madures com són la presència d'arbres morts en peu, fusta morta al sòl, obertura de petites clarianes al bosc per a que hi creixin més plantes arbustives productores de fruit, entre d'altres.

Una experiència similar es va dur a terme fa pocs anys als boscos de Setcases (Vall de Camprodon, Ripollès) en el marc del Projecte INTERREG SUDOE CERES, coordinat per el Centre de Tecnologia i Ciència Forestal (CTFC) i la Generalitat de Catalunya. D'acord amb els criteris tècnics utilitzats i ampliant-los amb més diversitat de tractaments forestals a realitzar, es presenta aquest projecte per la veïna Vall de Ribes. La importància de dur aquests treballs a la Vall de Ribes és majúscul ja que són les poblacions d'aquesta vall les que es connecten més directament amb les de la resta del Pirineu català. La connectivitat entre poblacions és un element clau en la conservació de les espècies. Per ubicació geogràfica, si no s'aconsegueix una estabilització i millora de les poblacions de gall fer i mussol pirinenc a la Vall de Ribes, la veïna i més oriental Vall de Camprodon en patirà directament les conseqüències.

El projecte que es proposa està emmarcat en el model de silvicultura de conservació de processos ecològics. Un model de gestió d'hàbitats que pretén una gestió forestal més propera al desenvolupament natural dels boscos. Es tracta d'una alternativa a la gestió silvícola convencional quan l'ús preferent del bosc està orientat a la conservació de la biodiversitat i dels hàbitats forestals i es fonamenta en l'aplicació de tècniques silvícoles encaminades a promoure una major maduresa i naturalitat de les masses forestals (tècniques d'increment de la complexitat estructural i diversitat d'espècies, millora i recuperació d'espais oberts,...).

Aquestes actuacions es finançaran amb fons procedents del Mecanisme de Recuperació i Resiliència (MRR), establert mitjançant el Reglament (UE) 2021/241 del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de febrer de 2021, en el marc de la component 4 "Conservació i restauració d'ecosistemes i la seva biodiversitat" del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència d'Espanya (PRTR).

2.2.- Objecte

L'objecte de la present ordre d'estudi és la redacció del "Projecte de millora d'hàbitats per a la fauna subalpina de la Vall de Ribes".

Els objectius del projecte són:

- Realitzar actuacions silvícoles d'acord amb un model de silvicultura de conservació de processos ecològics (SCPE).
- Millorar l'estructura, la qualitat i la dinàmica ecològica dels hàbitats per assolir un estat de conservació més favorable i una major resiliència als efectes del canvi climàtic.
- Afavorir la biodiversitat forestal amb especial atenció a les espècies objecte de conservació: el gall fer i el mussol pirinenc.

Finançat per

Unió Europea
Fons Europeu
Next Generation

GOBIERNO
DE ESPAÑA

Plan de Recuperación,
Transformación
y Resiliencia

Next Generation
Catalunya

Generalitat
de Catalunya

- Acompanyar l'evolució natural dels boscos cap a estadis de més maduresa ecològica, afavorint l'aparició d'elements propis de les fases madures del cicle silvogenètic.
- Crear i mantenir espais oberts dins la matriu forestal.

Els objectius operatius del projecte són:

- Afavorir el màxim desenvolupament en creixement d'un col·lectiu d'arbres de futur mitjançant aclarides de millora, aclarides per bosquets, tallades de selecció, així com, podes de penetració.
- Millorar la presència i el desenvolupament d'espècies arbòries minoritàries mitjançant aclarides o anellats d'alliberament i plantacions.
- Afavorir l'existència d'arbres morts de grans dimensions en peu i al terra mitjançant la realització d'anellats i abatiment de peus.
- Millorar i incrementar la superfície d'hàbitats d'espais oberts mitjançant aclarides mixtes i obertura de clarianes.
- Instal·lació de caixes niu i elements de protecció de fauna.

2.3.- Aspectes a estudiar i definició de les obres

2.3.1 Projecte

Es tindrà com a referència per la redacció del projecte:

- Tots els documents generats en relació al projecte LIFE Red Bosques i INTERREG SUDOE CERES.

La redacció del projecte haurà de definir:

- Quan els Instruments d'Ordenació Forestal no contemplin una inventari forestal actualitzat (caracterització de l'hàbitat) dels rodals a intervenir, caldrà realitzar-los amb un conjunt mínim de variables i punts de mostreig que permeti definir amb exactitud els tractaments a realitzar.
- Els tractaments de silvicultura de conservació de processos ecològics a realitzar:
 - Tallades de caràcter discontinu aplicades a nivell d'arbre individual, on se seleccionen un conjunt d'arbres de futur i es realitzen aclarides mixtes al voltant d'aquests peus (diàmetre de 0,5 vegades l'altura de l'arbre), estassades de matoll al voltant d'arbres de futur (10-15 metres al voltant de l'arbre de futur) i actuacions complementàries de generació de fusta morta consistents en la realització d'anellats i abatiment de peus sobre arbres (pins) de mida mitjana i gruixuda. Caldrà definir els criteris tècnics per cada rodal per definir amb exactitud, en el moment de l'execució, els arbres de futur i els arbres a tractar, així com el volum i tipologia de fusta morta a generar.
 - Aclarida per bosquets. Tallades per la generació de clarianes dins el bosc de mida heterogènia. El projecte haurà de definir la mida, forma, i ubicació d'aquestes. També caldrà projectar la utilització de la fusta tallada per la construcció de refugis per a la fauna, fusta morta al terra i en el cas que es prevegi una generació d'ús comercial, definir els treballs de retirada.
 - Generació de punts d'aigua per a la fauna.
- La recuperació i/o millora d'espais oberts mitjançant l'obertura de clarianes o aclarides mixtes de pes alt/moderat que afecten bosquets de mida variable (entre 0,1 ha a 1,5 ha).
- Valorar extreure productes fusters per a la seva possible comercialització mitjançant l'extracció de part dels arbres tallats amb tractor i cabrestany.
- Es cartografiarà la presència d'elements d'interès per a la retenció estructural (amb recollida de punts amb GPS) com hàbitats d'interès de presència puntual per a la conservació, presència de

Finançat per

GOBIERNO
DE ESPAÑA

Plan de Recuperación,
Transformación
y Resiliencia

Next Generation
Catalunya

Generalitat
de Catalunya

nus o cavitats potencialment utilitzables per espècies protegides o catalogades, o presència de flora amenaçada.

- Definir la tipologia i mètode de senyalització i marcatge de les actuacions en el moment d'executar els treballs d'acord amb els criteris del Consorci per a la Protecció i la Gestió dels Espais d'interès Natural del Ripollès.
- Delimitar i valorar l'estat dels accessos pel pas de maquinària i, en el cas que sigui necessari, les pistes de desembosc. En el cas que es prevegi obres de condicionament de pistes caldrà dissenyar-les i incloure-les al projecte.
- Proposta de mesures específiques de conservació atenent a les Mesures de conservació de la Zona d'Especial Protecció, les Directrius de la Zona d'Especial Protecció per a les Aus i normativa referent a la flora i fauna amenaçada.
- Avaluació de les repercussions de les actuacions en base als objectius de conservació de l'espai XN2000 d'acord amb el que preveu la Llei de patrimoni natural i biodiversitat i la Llei d'avaluació ambiental.
- L'estudi dels serveis afectats.
- Un pla de treballs i proposta d'actuacions adaptat a les restriccions temporals per motius de conservació de la biodiversitat.

Les actuacions es dissenyaran en 5 boscos diferents que atenyen a una superfície de 260,12 ha

Municipi	Forest	CUP	Figura Protecció	Sup
Campelles	Bosc de Campelles	10	NO	47,86
Queralbs	Siat	12	EIN/PNCTF	20,85
	Privats			3,9
Ribes de Freser	Coma de Ventolà	32	EIN/PNCTF	72,75
Planoles	Pinetar-Avetar	27-28	PNCTF	20,24
Toses	Bosc Vedat	39	XN2000	94,52

La realització de les actuacions que s'inclouran en el projecte requereixen la tramitació de les corresponents autoritzacions davant la Secció de Boscos i Recursos Forestals (en boscos públics i privats sense instrument d'ordenació) o del Centre de la Propietat Forestal (per a boscos privats amb instrument d'ordenació vigent).

L'equip redactor haurà de definir els preus que siguin necessaris per la confecció del pressupost i que no es trobin contemplats actualment en el Banc de Preus d'Infraestructures.cat. S'haurà de definir doncs, el preu per partides d'acord amb la tipologia dels treballs a realitzar i aquestes hauran de ser compatibles amb el Banc de Preus d'Infraestructures.cat

S'hauran d'elaborar la cartografia digital (SIG) amb les dades alfanumèriques de tots els treballs a realitzar amb formats vectorials Shapefile (.shp) i/o GeoPackage (.gpkg) i en sistema ETRS89 (RD 1071/2007).

2.3.2 Document ambiental

S'haurà de redactar el document ambiental del projecte per sotmetre's a un procediment d'avaluació d'impacte ambiental simplificada segons l'establert en la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental

Finançat per

GOBIERNO DE ESPAÑA

Plan de Recuperación,
Transformación
y Resiliencia

Next Generation
Catalunya

Generalitat
de Catalunya

El document consistirà en:

- La motivació de l'aplicació del procediment d'avaluació de l'impacte ambiental simplificada.
- La definició, les característiques i la ubicació del projecte.
- Una exposició de les principals alternatives estudiades i una justificació de les principals raons de la solució adoptada, tenint en compte els efectes ambientals.
- Una avaluació dels efectes previsibles directes o indirectes, acumulatius i sinèrgics del projecte sobre la població, la salut humana, la flora, la fauna, la biodiversitat, el sòl, l'aire, l'aigua, els factors climàtics, el canvi climàtic, el paisatge, els béns materials, inclòs el patrimoni cultural, i la interacció entre tots els factors esmentats, durant les fases d'execució, explotació i, si s'escau, durant la demolició o l'abandonament del projecte.
- Les mesures que permetin prevenir, reduir i compensar i, en la mesura que sigui possible, corregir, qualsevol efecte negatiu rellevant en el medi ambient de l'execució del projecte.
- La manera de fer el seguiment que garanteixi el compliment de les indicacions i les mesures protectores i correctores que conté el document ambiental.
- Redacció de l'annex de canvi climàtic segons la Llei 16/2017 de canvi climàtic

El projecte constructiu recollirà les mesures preventives i correctores d'impacte ambiental que esdevinguin de l'avaluació ambiental i les que consideri els òrgans gestors dels espais naturals protegits.

3.- Administracions a tenir en compte

Per la realització del projecte serà necessari tenir en compte el Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser, la Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi Natural, Secció de Boscos i Recursos Forestals, la Secció de Biodiversitat i Medi Natural de Girona i la Oficina Territorial d'Acció i Avaluació Ambiental de Girona.

4.- Annexos a contemplar

El projecte es redactarà tenint en compte les prescripcions tècniques facilitades per Infraestructures.cat, tenint especial cura en la redacció dels següents annexos:

Antecedents.

Estudi del medi.

Compliment de prescripcions.

Climatologia i hidrologia superficial i subterrània.

Proposta d'actuacions.

Estudi de l'organització i desenvolupament de l'obra

Serveis afectats.

Titularitats i cadastre.

Estudi de seguretat i salut laboral.

Pla de treballs.

Justificació de preus.

Pressupost per a coneixement de l'Administració.

Estudi de Gestió de residus.

Reportatge fotogràfic.

Finançat per

GOBIERNO
DE ESPAÑA

Plan de Recuperación,
Transformación
y Resiliencia

Next Generation
Catalunya

Generalitat
de Catalunya

5.- Instruccions particulars i documentació

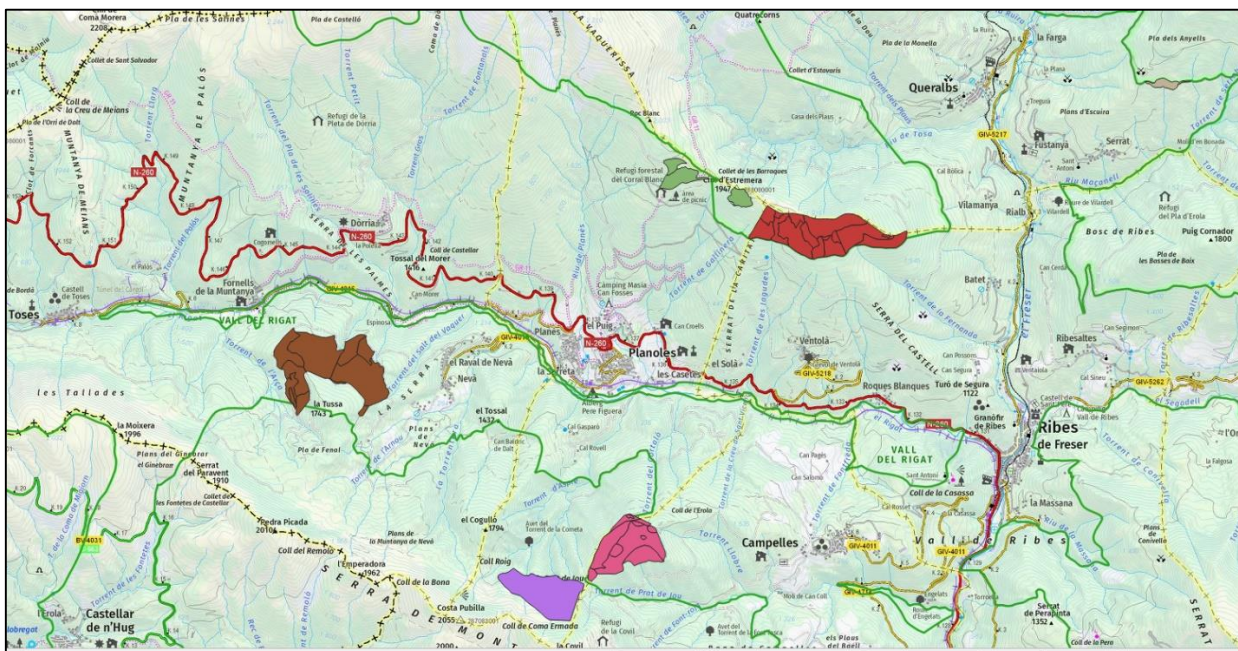
5.1.- Fases del projecte:

La direcció del Projecte haurà de posar en coneixement de la Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi Natural totes aquelles modificacions que puguin alterar el contingut de l'ordre d'estudi, en especial, haurà d'informar per a la seva aprovació de l'estat del projecte en les següents fases com a pas previ per a la seva continuació.

5.2.- Termini de redacció:

El termini de redacció no superarà els 5 mesos

5.3.- Documentació gràfica:

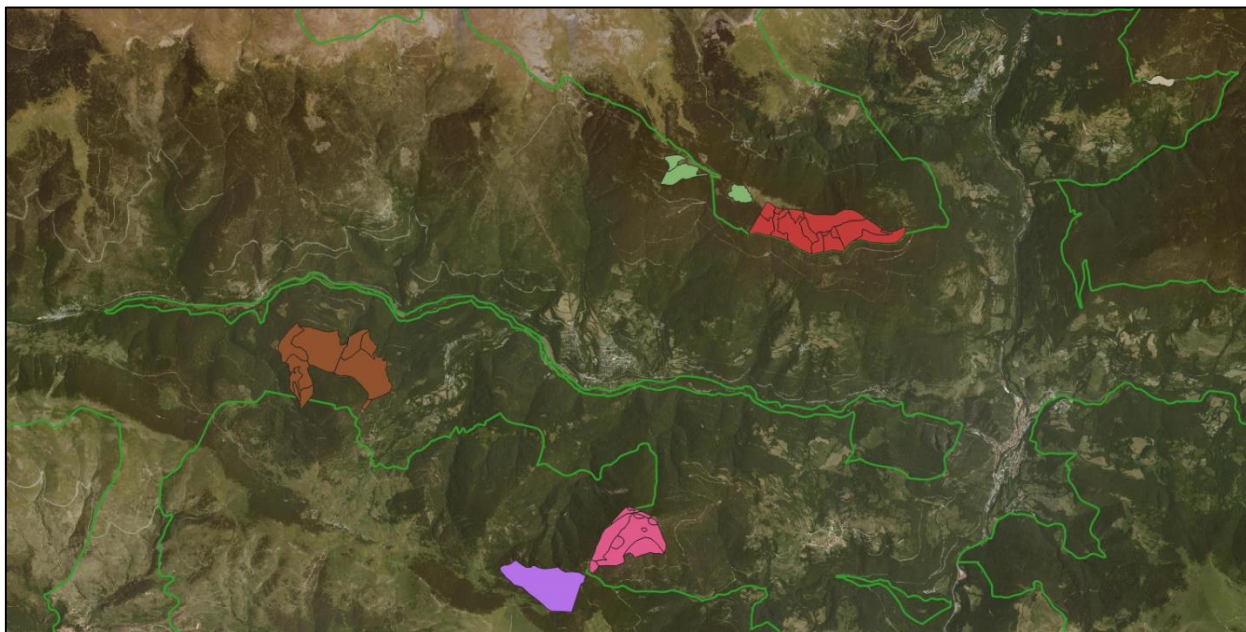

Finançat per

GOBIERNO
DE ESPAÑA

5.4 Seguiment del projecte:

El seguiment del projecte serà a càrrec del Sr. Jordi Faus Colomer, director del Consorci per a la Protecció i la Gestió dels Espais d'interès Natural del Ripollès i el Sr. Jaume Farriol Rafel, director del Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser.

Barcelona,
El director general de Polítiques
Ambientals i Medi Natural
Signat electrònicament

Finançat per

